HRCKO

20. studenoga 2026. Broj 266

ISSN 1821-3758

4 Stih po stih

Put lutalica 6

8 Vršnjaci

Šokačke sigre 10

14 Ekran i prozor

21 Tajni agent X

Uvodnik

Već smo prošli više od polovice studenoga, no i ovoga mjeseca pripremili smo za vas novo izdanje *Hrcka*. U tome nas nije omela ni kiša, a ni lišće za koje imam dojam da neprestano pada. Istina, nije baš strašno kada lišće pada, zapravo je nekako romantično, ali samo dok pada... Kad ga treba čistiti, onda nekako ta romantika nestane.

Pohvala ovoga puta ide učenicima OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta i vrtićancima iz vrtića *Marija Petković – Sunčica,* koji su pripremili sjajne predstave na javnom satu hrvatskog jezika, odnosno u programu pod nazivom »Narodna književnost u školi – u spomen na Balinta Vujkova Didu« koji se održava u sklopu *Dana hrvatske knjige i riječi – dana Balinta Vujkova*. Isto tako, pohvala ide i učenicim OŠ *Ivan Goran Kovačić* iz Sonte, koji su imali vlastitu manifestaciju – *Dane kruha.*

Ne smijemo zaboraviti ni naše recitatore na Pokrajinskoj smotri recitatora, osobito one nagrađene, kojima čestitamo i ovim putem. Mogla bih ja tako do sutra nabrajati i pohvaljivati sve ono što radite ili ste napravili, ali ovdje ću stati.

Gotov je i ovaj kratki jesenski odmor, koji vam je, vjerujem, dobro došao. Ali znate što to znači? Da do kraja polugođa imate još nešto više od mjesec dana... A onda će biti kako bude, odnosno kako ste i koliko radili.

I da, još jedna važna stvar, osobito za redovite *Hrckove detektive* – sljedeći broj *Hrcka* izlazi jako brzo, točnije 11. prosinca, pa se požurite sa slanjem svojih *Hrckovih detektiva*.

Do tada uživajte u čarima jeseni, lišća, kiše... ali i mirisnim pitama od jabuka i bundeve, toplom čaju, dobroj knjizi...

Željka

IMPRESUM

Izdavač: NIU »Hrvatska riječ«,
Preradovićeva 11, 24000 Subotica
Glavna i odgovorna urednica: Zlata Vasiljević
Urednica izdanja: Željka Vukov
Suradnici: Ivana Petrekanić Sič, Bernadica Ivanković, Marina Piuković, Ana Gaković, Vesna Huska, Katarina Čeliković, Zoltan Sič, Nevena Gabrić, Mirjana Crnković-Horvat, Slađana Husak i Petar Tikvicki
Lektor: Zlatko Romić
Tehnički prijelom: Thomas Šujić i Jelena Ademi
Ilustracije: Adrijana i Zoran Vukmanov Šimokov
Obrada fotografija: Nada Sudarević
E-mail: hrcko@hrvatskarijec.rs

Podlistak »Hrcko« izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama.

Bonton za početnike

Bonton NE prestaje kad uzmemo u ruke

Danas gotovo ne ispuštamo mobitel iz ruku i to postaje ozbiljan problem.
Ne vidiš ga?
Onda je tekst koji slijedi namijenjen upravo tebi!

Nitko od vas ne radi u hitnoj pomoći, policiji ili vatrogasnoj službi, pa ničiji život ne ovisi o tome hoćeš li istoga trenutka odgovoriti na poruku ili staviti »like« na nečiju objavu na Snapchatu ili Instagramu. Postoji vrijeme kada mobitel treba odložiti. Ne »samo zato« što je to nepristojno nego i zato što ostavlja dojam da nisi prisutan ondje gdje se zapravo nalaziš.

10 pravila kada NE koristimo mobitel

1. Ne gledamo u mobitel dok razgovaramo s nekim.
2. Ne koristimo mobitel dok hodamo po ulici, prelazimo preko ceste ili vozimo bicikl/auto.
3. Ne koristimo ga za vrijeme obroka, druženja i zajedničkih aktivnosti.
4. Ne koristimo ga na satu, osim kada to učitelj/nastavnik od nas traži.
5. Ne koristimo ga niti u toaletu jer time narušavamo vlastitu privatnost, ali i higijenu.
6. Ne zovemo nikoga prije 8 sati ujutro ili nakon 21 sat. Isto vrijedi i za slanje poruka.
7. Ne fotografiramo i ne snimamo druge bez njihova dopuštenja.
8. U kinu, na predstavi ili koncertu mobitel je stišan i u torbi/džepu.
9. Ne govorimo glasno telefonom na javnim mjestima.
10. Ne puštamo glazbu, videozapise ili igrice na zvučnik kada smo među ljudima.

Što ti misliš? Je li ovo pristojno ili nije?

1. Ana razgovara s prijateljicom, ali čim joj stigne poruka, prekida razgovor i odmah počinje tipkati odgovor. ☐ ☐

2. Marko je s obitelji na ručku. Mobitel je pored njega, ali ga ne koristi dok svi ne završe s jelom. ☐ ☐

3. Luka se vozi autobusom i želi pogledati smiješan video. Stavlja slušalice kako ne bi ometao ostale putnike. ☐ ☐

4. Sara je na predstavi u kazalištu, no predstava joj nije baš jako zabavna. Ona vadi mobitel i igra igricu kako bi se zabavila. ☐ ☐

5. Petar je na igralištu s prijateljima. Stiže mu poruka, ali je pročita tek nakon što završe zajedničku igru. ☐ ☐

Rješenje: 1. nepristojno, 2. pristojno, 3. pristojno, 4. nepristojno, 5. pristojno.

Zapamti! Mobitel može pričekati, ali osoba koja sjedi pokraj tebe zaslužuje tvoju pozornost. Ponekad je najljepši »like« upravo osmijeh koji nekome uputiš dok razgovarate.

Stih po stih: već 25 godina!

Čak 89 učenika sudjelovalo je na jubilarnoj 25. Pokrajinskoj smotri recitatora na hrvatskom jeziku, koju je u subotu, 7. studenoga, u Gradskoj čitaonici u Subotici organizirala Hrvatska čitaonica. Bila je to prava mala proslava poezije, dječjih glasova i ljubavi prema hrvatskoj riječi!

Sudionici su bili raspoređeni u tri dobne skupine: mlađu – za učenike od 1. do 4. razreda, srednju – za učenike od 5. do 8. razreda osnovne škole, te stariju – za srednjoškolce i mlade do 27 godina.

Nastupe je pratilo stručno povjerenstvo koje su činili glumci Narodnog kazališta u Subotici **Milan Vejnović** i **Suzana Vuković** te profesorica **Katarina Čeliković**. Odabrani recitatori dobili su pohvalnice i nagradu – jednodnevni izlet u Osijek, a svi sudionici na dar su primili knjigu.

Predsjednica Hrvatske čitaonice **Bernadica Ivanković** istaknula je kako je posebno raduje što su neki nekadašnji sudionici Smotre danas mentori koji pripremaju nove generacije recitatora. Tako se ljubav prema poeziji prenosi s djece na roditelje, učitelje i nove male zaljubljenike u stihove.

Smotru je prije 25 godina pokrenula profesorica Katarina Čeliković s ciljem poticanja djece i mladih na njegovanje hrvatskoga materinskoga jezika, kako standardnoga tako i bunjevačkog i šokačkog govora. A što je najvažnije kada govorimo pjesmu? Prema riječima profesorice Čeliković, poeziju treba govoriti srcem – prirodno, jednostavno i osjećajno, tako da stihovi dopru do onih koji nas slušaju.

Rezultati 25. Pokrajinske smotre recitatora:

Mlađi uzrast: **Josip Bašić** (OŠ *Matko Vuković*, Subotica), **Lorena Cvetković** (Fondacija *A. G. Matoš*, Beograd), **Filip Gal** (OŠ *Ivan Goran Kovačić*, Sonta), **Lazar Ivanković Radaković** (Hrvatska čitaonica Subotica), **Željka Katić** (Fondacija *A. G. Matoš*, Beograd), **Klara Kujundžić** (OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica), **Marko Kusturin** (OŠ *22. oktobar*, Monoštor), **Matija Mikula** (OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica), **Franka Šabić** (Hrvatska čitaonica Subotica), **Rebeka Vučinac** (HKU *Antun Sorgg*, Vajska). Kao poticaj za daljnji rad, odlukom žirija na izlet u Osijek su upućene i: **Mihaela Bako** (OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin) i **Milica Knapik** (OŠ *Bratstvo-jedinstvo*, Lemeš).

Srednji uzrast: **Ana Bako** (HKPD *Đurđin*, Đurđin), **Marta Bako** (HKPD *Đurđin*, Đurđin), **Petra Bilinović** (OŠ *Matija Gubec*, Tavankut), **Anastazija Dulić** (OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin), **Marijan Ivanković Radaković** (OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica), **Roko Piuković** (HGU *Festival bunjevački pisama*, Subotica), **Tea Rice** (OŠ *Moša Pijade*, Bereg), **Martin Sudarević** (HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica), **Petra Temunović** (HPD *Bela Gabrić*, Subotica), **David Tikvicki** (OŠ *Matko Vuković*, Subotica), **Emilia Tonković** (Hrvatska čitaonica Subotica), **Miljana Vujaković** (OŠ *Moša Pijade*, Bereg), **Katarina Vukadinović** (Hrvatska čitaonica Subotica), **Ivan Vukov** (OŠ *Matko Vuković*, Subotica) i **Sara Vukov** (HPD *Bela Gabrić*, Subotica).

Stariji uzrast: **Iva Bačlija** (Gimnazija *Svetozar Marković*, Subotica), **Sara Dulić** (Gimnazija *Svetozar Marković*, Subotica), **Josipa Ivanković Radak** (Srednja Medicinska škola, Subotica), **Antonija Kujundžić** (HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica), **Marija Kujundžić** (Gimnazija *Svetozar Marković*, Subotica) i **Veljko Rajačić** (Hrvatski dom, Sombor).

A. G.

Balint Vujkov Dida - okupio djecu iz cjelovite nastave

U prepunoj dvorani scene *Jadran* 22. listopada održan je program za djecu pod nazivom *Narodna književnost u školi – u spomen na Balinta Vujkova Didu* koja se održava u sklopu 25. *Dana hrvatske knjige i riječi – dana Balinta Vujkova*.

Na javni sat hrvatskoga jezika okupilo se oko 350 djece iz vrtića i osnovnih škola gdje se nastava odvija na hrvatskom jeziku: iz Subotice, Tavankuta i Đurđina, a sve ih je prozvala, baš kao na satu, predsjednica Hrvatske čitaonice **Bernadica Ivanković**.

Mališani iz vrtića *Marija Petković – Sunčica* iz Subotice izveli su igrokaz na temelju narodne priče koje je zapisao **Balint Vujkov** *Dica lipog Jerka,* dok su učenici OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta odigrali čak tri kratke predstave: *Ni tica ne piva bolje*, *Ribica prosi mačku* i *Zmaj stanarac u žabljim svatovima*. Ne samo da su odlično odglumili i ozbiljno se pripremili nego su imali i sjajne kostime, pa i scenografiju, tako da su svi mogli samo uživati i u scenskom prikazu onoga što je dida Balint zapisao.

Ovaj sat hrvatskog jezika bio je i prilika za predstavljanje nove knjige u izdanju Hrvatske čitaonice i suizdavača Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata pod nazivom *Znameniti Hrvati u Srbiji (1)*. Knjigu su priredile autorice **Katarina Čeliković** i **Ivana Andrić Penava**, a ona donosi životopis i djelo 20 znamenitih Hrvata rođenih u 19. stoljeću. Knjiga je darovana svim vrtićkim i školskim knjižnicama, a djeci ih je uručila unuka Balinta Vujkova **Nela Vujkov Prentović**.

U programu je nastupio i dječji zbor HGU-a *Festival bunjevački pisama – Raspjevane zvjezdice*, a kako bi se malo zabavili, ali i nešto naučili, organizatori su pripremili i kratki kviz koji je zahtijevao znanje i vještinu. Oni najbrži (koji su točno odgovorili) na dar su dobili novu knjigu.

Ž. V.

Dani kruha u Sonti

Tradicionalna manifestacija *Dani kruha* održana je 30. listopada u velikoj dvorani Doma kulture u Sonti, a priredili su je učenici OŠ *Ivan Goran Kovačić*, učenici koji pohađaju izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i učenici izdvojenog odjela Glazbene škole *Stevan Hristić* iz Apatina.

U organizaciji priredbe, kojom su djeca kroz molitvu, pjesmu, riječ i ples zahvalila Bogu za kruh i plodove zemlje, uz druge nastavnike, sudjelovala je nastavnica hrvatskog jezika **Tamara Kokai** koja je rekla kako je ova manifestacij jedinstvena u cijeloj Vojvodini.

U programu su sudjelovali učenici od prvog do osmog razreda, a poslije priredbe djeca su se počastila kruhom i drugim proizvodima od brašna – slanim i slatkim, koje su za tu prigodu, među ostalim, pripremile njihove majke i bake.

N. F.

KNJIGA BAŠ ZA MENE

Vít Peřina

Komarci se oženiše

ili Iz života napasnog kukca

Koliko ste priča o komarcima pročitali? Vjerujte, ova bi vam mogla postati najdraža!

Nije lako biti komarac. Gdje god se pojaviš, netko te želi pljesnuti, otjerati ili zauvijek poslati u povijest. Zato je mama komarica Marica, kada je dobila sina (inače tisućitog po redu!), poželjela da on ima drukčiju sudbinu. Čak mu je i ime dala drukčije od svih ostalih – Zdenko.

A Zdenko je doista bio poseban. Možda se upravo zato zaljubio u lijepu krijesnicu Sonju, a ne u neku komaricu. No, Sonja se ne sviđa samo njemu! Kako će se Zdenko snaći u ljubavnim nevoljama i hoće li uspjeti osvojiti njezino srce?

Jedno je sigurno: za pravu ljubav vrijedi se boriti, a kada uz sebe imate dobre prijatelje, ni najteže prepreke nisu nesavladive.

Ako vas zanima kako izgleda ljubavna priča iz perspektive jednog komarca, zavirite u ovu duhovitu i pustolovnu knjigu. Možda ćete nakon čitanja na komarce gledati barem malo drukčijim očima!

STIHOLJUPCI

Put lutalica

Jednom je neki put zalutao
samog je sebe u more uputio
a kad je iz njega iskakao
o stijenu se spotakao
u rijeku pao
ljuto zaplakao
kuda bi krenuo
nije znao
Zatim je na istok jurnuo
kroz pustinju udario
sav se užario
pa se naljutio
u brdo zario
tunel izbušio
u tamu se uvukao
ohladio

Onda je na jug krenuo
u džunglu se djenuo
tu se sav zapetljao
zarastao, zaljubio
put se u prašumi izgubio
i sada ga svi traže
kroz spletove grmlja i granja
a on pod travom sniva
i zelene snove sanja

Josip Sanko Rabar

B. I.

NAŠE RIČI

Piše: Vesna Huska

Majkina cakla

»Di su?«, iđe majka po kući i štogod frflja. »Sad sam i tu vidila, tu su bila, ko i je odno?«
»Šta tražite, majko?«, pitaje svi.
»Ma, tražim cakla moja, tu su bila, sad i nema...«
»Kaka cakla tražite, majko, kažte da i mi tražimo...«
»Ma, znate, dico, ona cakla koja uzmem kad šlingujem... Sad su tu bila...«
»Mislite čaše, da natrukujete cviće el štogod?«
»Ma kake čaše, tribaju mi cakla za gledanje!«
»Majko, očale tražite?«, pita mala Luca.
»Jeste, rano, očale, zaboravim kako se zovu. Očale tražim, nigdi i nema, cilu kuću sam obašla, ko da i je kogod ukro. Šta će kome majkine očale, dobro vidu i lopovi«, rondza majka.
»Al, majko, na nosu su vam!«, opet će Luca.
»Iju, vid-vid istina je! Rano moja, fala ti! Iđem radit, fala Bogu da nisu lopovi...«

FRFLJAT – brbljati
CAKLA – stakla
NATRUKOVAT – utisnuti na platnu oblike za ručni rad (vez)

HRVATSKI JEZIK

Piše: Mirjana Crnković-Horvat

Dobro došli ili dobrodošli?

Često se pitamo kako se pravilno piše – dobro došli ili dobrodošli? Teško nam je upamtiti jer su zapravo oba točna, ali nisu točna u istim situacijama. Piše se »dobro došli« onda kad želimo izraziti radost što je stigao, kad želimo da se netko dobro osjeća zato što nam je došao. Na primjer: »Dobro došao, Matej!« Ipak, u situaciji kad želimo da osjećaj radosti zbog nečijeg dolaska bliže opisuje drugu riječ, napisat ćemo tu riječ zajedno. Na primjer: »Ugostila je svoju dobrodošlu gošću«. Ono što možemo primijetiti jest da će se rečenice poput onih u prvom primjeru mnogo češće upotrebljavati, pa onda i pisati. Stoga, mnogo je vjerojatnije da će nam odvojeno pisanje dobro došli češće trebati.

Zaokruži slova ispred točnih odgovora.

a) Dragi gosti, dobrodošli!

b) Dobro došao na svijet, Luka!

c) Dobrodošao savjet mnogo mu je pomogao.

d) Dobro došli susjed uvijek nas obraduje.

Rješenja: b), c)

UPOZNAJMO VRŠNJAKE

OS *Matko Vuković*, Subotica – 3/4 – II. dio

Učitelj:
Josip Šarčević

MIHAEL MOLNAR
Matematika mu je posebno draga i uživa u rješavanju zadataka, a odlično igra i šah. Rado zaigra i nogomet. Nesebičan je i uvijek spreman pomoći svakome kome je pomoć potrebna.

SINDI HAMI
Odličan je učenik i pravi sportaš. Na nogometnom terenu dobro se snalazi, a trenira i odbojku, u kojoj sve više napreduje. Voli igrati PS5 i družiti se s prijateljima. Glasan je i uvijek se pobrine da svi znaju kada je on tu!

SARA ŠARČEVIĆ
Sara se uvijek trudi da u razredu vlada mir. Pomaže drugima i svoje zadatke obavlja uredno i odgovorno. Crtanje joj odlično ide, a slobodno vrijeme najradije provodi u druženju s prijateljima.

DOROTEA TUMBAS
Dorotea je posebna djevojčica kojoj crtanje ide od ruke, a u šahu je prava majstorica. Iako je nježna, bez problema se upušta i u žestoke nogometne borbe na terenu.

ALEKSEJ SARČEVIĆ
U svakom razredu netko se brine za dobru atmosferu, a u ovom je to Aleksej! Voli se šaliti i smišljati zanimljive ideje kojima zabavlja prijatelje. Uredan je, voli nogomet i rado provodi vrijeme u društvu svojih prijatelja.

PAVLE ROMIĆ
Odličan je učenik koji brzo napreduje. Na nogometnom terenu, kao i mnogi njegovi prijatelji, daje sve od sebe i uvijek se trudi pobijediti. Pavle rado dijeli svoje stvari s drugima, pomaže prijateljima i bodri ih.

NINA MIKULIĆ
Puna je života i vrlo brzo svladava gradivo. U nogometu blista i uvijek je spremna za akciju. Nina neprestano smišlja nove ideje za zabavu s prijateljima. Brižno pomaže svojoj sestri Mili i dobra je prijateljica.

B. I.

Mali zadaci za veliki spas našeg velikog planeta!

PROVJEŽBAJMO ČAROBNIH 5R!

PRED VAMA SU EKOMOZGALICE – RAZMISLI, IZRAČUNAJ I SAČUVAJ PRIRODU!

Mali ekolozi, vrijeme je za izazov! Riješite zadatke i pokažite da čuvate naš planet!

1. MATEMATIČKI EKOIZAZOV – »Manje otpada, više prirode!«
Luka je tijekom tjedna svaki dan uštedio 2 plastične vrećice jer je nosio platnenu torbu (ceger). Koliko je vrećica uštedio za 5 dana?

Izračunaj: _____

2. EKODETEKTIV »Tko ne pripada ovoj skupini?«
Papir, staklena boca, limenka, plastična boca, stara jabuka.
Pronađi uljeza i objasni zašto ne pripada skupini predmeta koji se mogu reciklirati.

Moj odgovor: _____

3. JEZIČNA EKOIGRA »Slova su se pomiješala!«
Poredaj slova i otkrij riječ povezanu s očuvanjem prirode:
K – A – L – R – I – C – E – J – I – R

Rješenje: _____

4. ŠTO BI TI UČINIO? »Razmisli prije nego što baciš!«
Mia ima staklenku od pekmeza koju više ne treba.
Što može učiniti da je ponovno upotrijebi?

- ☐ Baciti je u miješani otpad.
- ☐ Oprati je i u njoj čuvati bojice.
- ☐ Razbiti je i baciti u prirodu.

Označi točan odgovor!

5. LOGIČKI ZADATAK »Pogodi što sam!«
Ne kupuješ me svaki put iznova. Možeš me nositi u trgovinu mnogo puta. Izrađena sam od tkanine i pomažem smanjiti plastični otpad.

Tko sam ja? _____

EKOZADATAK ZA KRAJ
Odaberi jednu od pet ideja »5R« i provedi je u djelo tijekom ovoga tjedna: odbij nepotrebno, smanji potrošnju, ponovno upotrijebi, popravi ili recikliraj!

Moj mali ekološki pothvat: _____

V. H.

RJEŠENJA: 1. 10 vrećica; 2. Stara jabuka – nije predmet koji se uobičajeno razvrstava u spremnike za recikliranje; može se kompostirati; 3. RECIKLIRAJ; 4. Oprati staklenku i u njoj čuvati bojice; 5. Platnena torba (ceger)

priredila: Katarina Čeliković

Šokačke sigre

Dječje *sigre* u Šokaca su jako zanimljive. Njih je zapisala **Sonja Periškić Pejak** iz Monoštora. S velikom radošću nudimo vam *sigre* koje su se igrale nekad, ali ih i danas djeca rado igraju. Vrlo su zanimljive zimi kada je vani hladno, a one vam u sobi mogu zagrijati srce!

FOTA

Fota se *sigralo* tako da je svatko od igrača morao dati jedan svoj predmet (novčanik, maramicu i sl.). Svi predmeti se stave u *korpu* (*košaru*) ili šešir. Jedno od njih ne gledajući miješa te predmete i izvlači jedan.

Dok miješa govori: »Šta da radi ova fota? Ova fota neka (*što da uradi*)«.

Onaj čiji predmet bude izvučen, mora uraditi što mu je određeno (na primjer: poljubiti baku u kući, izaći van na hladnoću na pet minuta i sl.), a zatim on izvlači sljedeću *fotu*.

Sigra je i danas poznata.

VRUĆE-LADNO

Ova *sigra* poznata je u Beregu i u Monoštoru.

Grupa djece sakrije neki predmet, dok će ga jedno dijete tražiti.

Kada se dijete približava skrivenom predmetu, govori se »vruće, vruće!«, a kada se udaljava od sakrivenog predmeta govori se »ladno, ladno!«

KORBAČA

Sigra korbača je *sigra* u kojoj je se mogu iskazati simpatije prema nekome, a zapisana je u Monoštoru. Za *sigru* je potreban *korbač* – jedna marama svezana na čvor – *guku* na kraju s kojom se udara po leđima. Svi stoje u krugu, a oko kruga kruži jedna osoba, najčešće slučajno odabrana. Svi pjevaju:

»Vi u kolu mirno stojte.
Svi napolju zla se bojte.
Straža iđe, korbač nosi.
Sad se viđe koga prosi.«

Na kraju teksta pjesme onaj koji/koja kruži – *straža*, maramom udara po leđima onoga *koga prosi*. Zatim taj/ta preuzima ulogu *straže* s *korbačom*. Obično su koračali tako, odnosno birali tempo koračanja, da na kraj pjesme stignu do onoga koga žele *isprositi*.

Priredila Katarina Čeliković

P. S.

Negdje na ovoj stranici skrio se i Hrcko. Možeš li ga pronaći? Hladno, hladno, hladno... mlako.....

Duhovni kutak

MALI TRAGOVI VELIKE VJERE

Piše: Nevena Gabrić

PRATI!

1. Prvi sam hrvatski svetac i zaštitnik hrvatskog naroda.

2. Rodio sam se u lijepom Šibeniku oko 1340. godine.

3. Postao sam franjevac i 12 godina u Bosni propovijedao protiv krivovjerja.

4. Potom mi se ispunila želja i stigao sam u Svetu zemlju.

5. Nastanio sam se na brdu Sionu i učio arapski jezik kako bih bio misionar.

6. Sa svojom subraćom Deodatom, Petrom i Stjepanom hrabro sam govorio o našoj vjeri.

7. Jeruzalemski kadija se razljutio i tražio da se odreknemo kršćanstva.

8. Mi smo ostali vjerni našem Spasitelju i zato smo osuđeni na smrt.

9. Mučili su nas, sasjekli mačevima i spalili naša mrtva tijela.

10. Papa Pavao VI. nas je 1970. godine proglasio svetima.

OTKRIJ TKO SAM

TESIV	LANIKO	VILETAĆ

MOJ SAVJET ZA TEBE

SLOŽI!

EKAN	ET	IVOD	BAVULJ

A	EN	RAŽMNJ

Antonija Dulić, 1. c – OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica

Tatjana Rudić, 4. a – OŠ *Matija Gubec*, Tavankut

Emanuela Bašić, 2. c – OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica

Luka Crnković, 1. c – OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica

Ivana Kuntić, 1. c – OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica

Nimerija Jakovljević, 3. 4 – OŠ *Matko Vuković*, Subotica

Stefan Merl, 4. r –
OŠ *Moša Pijade*, Bereg

Ivan Vojnić Mijatov, 4 a –
OŠ *Matija Gubec*, Tavankut

Lidija Čović, 4. b –
OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin

Klara Kujundžić, 4. c –
OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica

Lara Radičev, 3. r –
OŠ *Moša Pijade*, Bereg

Veronika Bako, 2. b –
OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin

Ekran i prozor

Ivan je imao deset godina i titulu »Gospodara zmajeva« u svojoj omiljenoj igrici. Njegova soba bila je mračna, osvijetljena samo plavim svjetlom ekrana. Na ušima je imao velike slušalice. Kroz njih su dopirali glasovi njegovih online drugara: *Shadow99 i PixelBoy*.

Ivan je mislio da su mu oni najbolji prijatelji. Ali, kada bi ugasio računalo, u sobi bi zavladala tišina. Pogledao bi kroz prozor i vidio djecu kako se vani igraju, a u stomaku bi osjetio neku čudnu osamljenost.

Jednog popodneva, usred važne igre, nestalo je interneta. Opet! Tata je rekao već sto puta da će zvati majstora. Na ekranu je pisalo »čekanje na mrežu«. Slušalice su zanijemile.

Ivan je ljutito ustao i odgurnuo stolicu. Budući da nije imao što raditi, prišao je prozoru i otvorio ga. Vani je bio prelijep, sunčan dan. Dolje, na igralištu, dječak u crvenoj majici pokušavao je namjestiti lanac na biciklu. Izgledao je tužno, a ruke su mu bile skroz crne od ulja. Prepoznao je dječaka iz susjednog ulaza.

Ivan je osjetio malu tremu, ali je odlučio izaći van.

– Ćao. Treba li ti pomoć? – upitao je kada je prišao.

Marko je podigao glavu i uzdahnuo:

– Spao mi je lanac, nemam pojma kako ga vratiti.

Ivan se sjetio kako je to radio njegov tata. Čučnuo je, uhvatio lanac i rekao:

– »Hajde, polako okreći pedalu.«

Škljoc! Lanac je uskočio na mjesto.

Dječakovo lice se ozarilo:

– Čovječe, hvala ti! Ja sam Marko.

– Ja sam Ivan – nasmiješio se on.

Sjedili su na klupi i počeli pričati o igricama, stripovima i školi. Smijali su se Markovom zamazanom licu. Ivan je odjednom shvatio da mu računalo uopće ne nedostaje. Ovaj razgovor na suncu bio je mnogo bolji od dopisivanja u igrici. Odlučili su se malo i provozati, pa je i Ivan dotjerao bicikl.

Nakon satićak vremena vožnje Marko je rekao:

– Moram na večeru. Vidimo se sutra ovdje u isto vrijeme? Donijet ću ti strip.

– Naravno! Vidimo se – odgovorio je Ivan radosno.

Kada se vratio u sobu, vidio je da je tata popravio internet. Na ekranu su svjetlucale poruke od online igrača:

– »Gdje si? Trebaš nam za igru!«

Ivan je sjeo i napisao:

– »Popravljao sam pravi bicikl s pravim drugarom. Vidimo se sutra, meni je za danas dosta.«

Isključio je računalo i pogledao kroz prozor u zvijezde koje su se palile. Nasmiješio se jer je znao: sutra ga čeka novi, stvarni dan i pravi prijatelj.

Vesna Huska

A sada si ti na redu! Voliš li ti računalne igrice? Znaš li ti »popraviti« lanac na biciklu? Što ti učiniš kad ti nešto ili netko prekine video igru ili »skrolanje« po ekranu? Kakva zabava postoji osim one uz ekran?

Da si ti lik u ovoj priči, što bi poručio Ivanu?

LEKCIJA S GRANE

Bio jednom jedan gavran po imenu Gvido, koji je čvrsto vjerovao da je najpametnije stvorenje u čitavoj šumi. Gvido je provodio dane sjedeći na najvišoj grani starog hrasta, ponosno namiještajući svoje sjajno crno perje i komentirajući sve što bi vidio. Njegov moto bio je jednostavan: »Ja znam sve, a ono što ne znam, to i ne postoji«.

Problem je bio u tome što Gvido zapravo nije bio upućen ni u što. Živio je u svom svijetu pretpostavki, potpuno odsječen od stvarnosti.

Jednog jutra šumske su se životinje okupile oko velike obavijesti koju je šumski čuvar pribio na deblo. Na papiru je bio nacrtan veliki crveni krug s kosom crtom preko crteža šatora – znak da je kampiranje od tog dana strogo zabranjeno.

– Što je to? Što piše? – pitala je vjeverica kuckajući nervozno repom.

Gvido je sletio među njih, visoko podignute glave.

– Maknite se, neuki stvorovi! – zagraktao je važno. – Ja ću vam objasniti. Ovaj crveni krug označava da je u šumu stigao velika, okrugla, crvena rajčica. A ova crta preko šatora znači da rajčica ne voli kampirati. Dakle, moramo svi nositi crvene kape kako bismo ju pozdravili!

Životinje su se zbunjeno pogledale, ali budući da je Gvido uvijek zvučao tako sigurno u sebe, nitko mu se nije usudio proturječiti.

Sljedećeg dana, u šumu je stigao bager. Radnici su trebali popraviti obližnji put. Kad je golemi žuti stroj glasno zabrujio, u šumi je zavladala panika. Životinje su dotrčale do Gvida koji je mirno čistio kljun.

– Gvido! Kakvo je ono žuto čudovište što riče? – vukao ga je zec za krilo.

Gvido nije imao pojma što je bager, ali njegov ponos mu nije dopuštao da to prizna.

– Ah, to? – nasmijao se superiorno. – To je samo mehanička žirafa iz grada. Došla je jesti lišće s najvišeg drveća. Slobodno joj priđite i ponudite joj žirafeće kolačiće.

Srećom, stara i mudra sova Olga, koja je do tada spavala u duplji, otvorila je jedno oko i zahukala:

– Gvido, prestani pričati gluposti prije nego netko nastrada! To je građevinski stroj i opasno je biti u njegovoj blizini.

Sova je zatim okupila životinje i strpljivo im objasnila što stvarno piše na obavijesti i što bager zapravo radi. Životinje su brzo shvatile da ih je gavran vodio potpuno pogrešnim putem.

Gvido je ostao sjediti na grani, crven od stida ispod svog crnog perja. Shvatio je da glasno govorenje i glumljenje pameti ne znače ništa ako iza toga ne stoji stvarno znanje. Od tog dana Gvido je puno manje pričao, a puno više slušao i učio od drugih.

Anita Đipanov Marijanović

Kesten za 5

UČENICI 5. C RAZREDA PRAVILI SU »KESTENIJADU« U ŠKOLI NA SATU ENGLESKOG JEZIKA KAKO BI ŠTO BRŽE NAUČILI RIJEČI

 – CHESTNUT, – FLOUR, – SUGAR, – BUTTER,

 – WHIPPING CREAM, – CAKES.

NASTAVNICA JASNA PODIJELILA IH JE U SKUPINE, PO POČETNOM SLOVU NJIHOVOG IMENA, I DALA IM ZADATKE DA NAPRAVE KOLAČ OD LUKA, LARA I LANA PRAVILI SU ANA, ANDRIJA I ANTONIJA PRAVILI SU . MARKO, MARIJA I MATEA SU NAPRAVILI , A DARIO, DOMINIK I DAVID .

SVAKA SKUPINA DONIJELA JE SVOJE PRODUKTE NA SAT ENGLESKOG, SVI OSIM DJEČAKA NA SLOVO D (DARIO, DOMINIK I DAVID).

DJEČACI SVOJE VJEŠTINE NISU PRONAŠLI U , NEGO KOD KESTENJARA

, TE SU SVIMA DONIJELI FINO VRUĆE .

ŠTO MISLITE KOJA JE SKUPINA POBIJEDILA?

NASTAVNICA JASNA DONIJELA JE KONAČNU ODLUKU I SVIMA DALA 5 JER SU SVI BILI POBJEDNICI – DRUŽILI SU SE, NAUČILI POTREBNE RIJEČI I POTRUDILI SE, TE SAD SVI SKUPA MOGU UŽIVATI U PRIPREMLJENIM SLASTICAMA!

KUTIĆ ZA VRTIĆ

piše: Marina Piuković

ŠTO SVE ČINI MOJE TIJELO?

PLUĆA

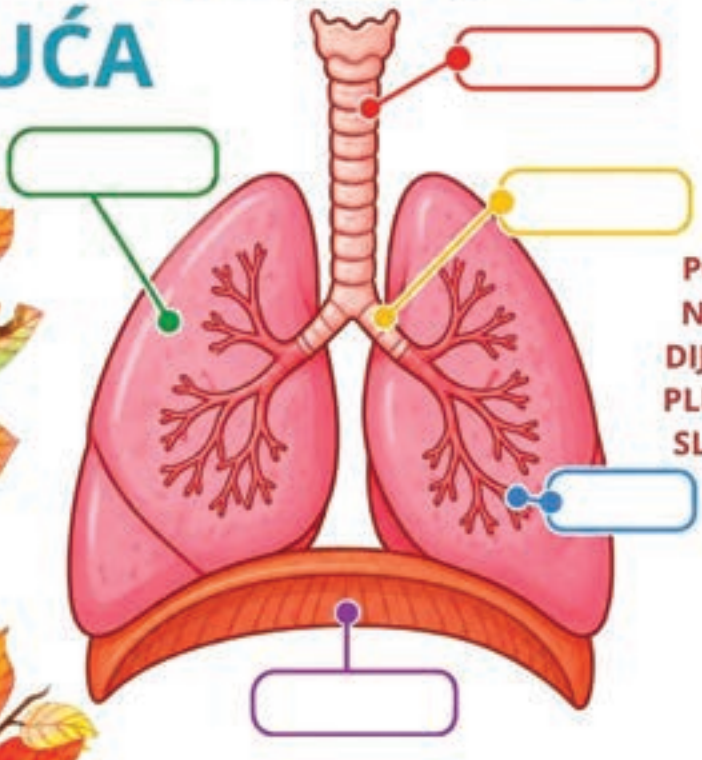

POVEŽI NAZIVE DIJELOVA PLUĆA SA SLIKOM

- dušnik
- bronhi
- bronhioli
- pluća
- dijafragma

Provjeri što znaš o plućima i zaokruži točan odgovor:

1. Udišemo ugljikov oksid. – DA NE
2. Udišemo kisik. – DA NE
3. Izdišemo azot. – DA NE
4. Pluća i stomak dijeli dijafragma. – DA NE
5. Pluća liče na spužvu. – DA NE
6. Pušenje je zdravo. – DA NE

rješenje: 1. ne, 2. da, 3. ne, 4. da, 5. da i 6. ne

NAŠA PLUĆA

Pluća naša rade lako,
Udišemo zrak polako!
Udah-izdah, udah-izdah
Tako rade svaki dan!

Kad kroz nosić zrak ti krene,
Plućna krila oba pokrene.
Udah-izdah, jedan dva,
Disati je važna stvar!

Priroda nam zrak poklanja
O tom svaki čovjek sanja!
Zato prirodu čuvajmo svi,
I bit ćemo zdravi i ja i ti!!!

VOLIM VOJVODINU

Zima polako stiže i sve su kraći dani. Stoga za razonodu, navečer, skupa u obitelji provjerite svoje znanje o našoj prekrasnoj Vojvodini.

1. Tko je bio Subotičanin koji je 1880. godine pokrenuo i organizirao sportske igre na Paliću, šesnaest godina prije prvih modernih Olimpijskih igara u Ateni?
a) Đuro Stantić
b) Lajos Vermes
c) Momčilo Tapavica
d) Ferenc Raichle

Natjecanja na Paliću obuhvaćala su različite sportske discipline, a održavala su se od 1880. do 1914. godine. Godine 1891. na Paliću je izgrađen sportski kompleks *Ahileon*, s atletskom i biciklističkom stazom te sportskim hotelom u kojem su natjecatelji imali besplatan smještaj.

2. Koje se ptice u velikim jatima okupljaju na Slanom kopovu kod Novog Bečeja tijekom jesenske seobe?
a) rode
b) ždralovi
c) labudovi
d) flamingosi

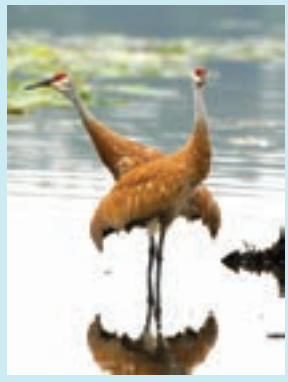

Slano Kopovo jedno je od najvažnijih staništa ptica u Srbiji i važna postaja na njihovu selidbenom putu. Zanimljivo je da se na ovom području gnijezde i neke ptice koje su inače karakteristične za morske obale, poput sabljarke i morskoga žalara, koji se zbog toga ponekad naziva i »panonskim mornarom«.

3. Koji je slavni skladatelj i pijanist nastupio na svečanom otvorenju Kaštela Ečka 1820. godine?
a) Franz Liszt
b) Béla Bartók
c) Frédéric Chopin
d) Wolfgang Amadeus Mozart

Kaštel Ečka, smješten nedaleko od Zrenjanina, izgrađen je u engleskom stilu, a svečano je otvoren 29. kolovoza 1820. godine. Na raskošnoj proslavi okupilo se više od 300 uglednih gostiju iz Beča i Budimpešte. Dvorac je ubrzo postao središte društvenoga života ovoga dijela Banata, poznato po balovima, lovačkim zabavama i drugim svečanostima.

4. **Kako se naziva poznata tradicionalna suhomesnata delicija koja se proizvodi u Bačkom Petrovcu?**
a) petrovska kobasica
b) bačvanska salama
c) petrovski kulen
d) petrovska klobasa

Bački Petrovac jedan je od triju poznatih središta proizvodnje kulena u Vojvodini. Kulen se priprema od kvalitetnoga svinjskog mesa i začinske paprike, a tradicionalno se proizvodi tijekom studenoga i prosinca te dozrijeva nekoliko mjeseci.

Točni odgovori: 1. b); 2. b); 3. a); 4. d);

B. I.

Emilia i Leona, finalistice Nacionalnog kviza za poticanje čitanja

Čitanje ih odvelo u Zagreb!

Emilia Tonković i **Leona Vukmanov Šimokov**, učenice OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice, kao finalistice Nacionalnog kviza za poticanje čitanja Knjižnica grada Zagreba osvojile su nagradno putovanje u Zagreb. Kviz se tradicionalno organizira u okviru Mjeseca hrvatske knjige, a u Subotici, Tavankutu i Đurđinu za učenike viših razreda osnovnih škola koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku provela ga je Gradska knjižnica Subotica.

Od 12. do 14. studenoga Emilia i Leona boravile su u Zagrebu u pratnji knjižničarke savjetnice **Bernadice Ivanković** i ravnateljice Gradske knjižnice Subotica **Eszter Berényi**. Uživale su u trodnevnom programu ispunjenom knjigama, znanošću i novim iskustvima. Posjetile su Sajam knjiga *Interliber* i Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu gdje su održani završna svečanost i izvlačenje glavnih nagrada kviza. U Tehničkom muzeju Nikola Tesla prošetale su muzejskim rudnikom, razgledale bogat stalni postav koji je obuhvatio različita područja tehnike od vatrogastva i prijevoznih sredstava do energetike i astronautike, pratile zanimljivu demonstraciju pokusa s izumima Nikole Tesle te promatrale zvijezde i zviježđa u planetariju. Okušale su se i u znanstvenoj pustolovini *Escape rooma* u Dječjoj knjižnici Marina Držića.

Osim glavnih finalistica, Gradska knjižnica Subotica dodijelila je i 12 utješnih nagrada – knjiga učenicima koji su sudjelovali u kvizu. Tako je ovogodišnji kviz, pod sloganom *Znanost počinje čitanjem*, donio mnogo novih znanja, lijepih iskustava i razloga za čitanje!

H. R.

HRCKOVI DETEKTIVI

Točan odgovor iz prošlog broja:

Molim, hvala, izvoli, oprosti.

Nagrađeni detektivi:

1. Ivan Knezi – OŠ *Bratstvo-jedinstvo,* Lemeš
2. Mateo Skenderović – OŠ *Matko Vuković,* Subotica
3. Marija Džinić – OŠ *Bratstvo-jedinstvo,* Sombor
4. Luka Pletikosić – OŠ *Ivan Milutinović,* Subotica
5. Milana Ivošev – OŠ *Moša Pijade,* Bereg
6. Nikolina Brkić – OŠ *Matko Vuković,* Subotica
7. Karlo Kaplar – OŠ *Sveti Sava,* Plavna
8. Marija Gabrić – OŠ *Ivan Milutinović,* Subotica
9. Lazar I. Radaković – OŠ *Ivan Milutinović,* Subotica
10. Filip Jakovčević – OŠ *Matko Vuković,* Subotica

Nagradno pitanje:
Kako se zove gavran iz priče »Lekcija s grane?«

KUPON

Odgovor:

Ime

Prezime

Adresa

Mjesto

Škola

Razred

Josipovi brzi pužići

Vrijeme priprave:
7 minuta

Potrebni sastojci:

tortilje

sirni namaz

kobasica

sir

zelena salata

čačkalice

zrna papra

Priprema:

1. Tortilju premažite sirnim namazom pa je prekrijte ploškama kobasice i sira te listovima zelene salate. Čvrsto je zarolajte, a zatim narežite na četiri komada.

2. Od druge tortilje izrežite trake. Na svaku stavite list zelene salate i jedan komad narezane tortilje tako da dobijete oblik pužića.

3. Na svaki komad zabodite dvije čačkalice, a na njihove vrhove stavite po jedan kružić sira sa zrnom papra u sredini. Tako ćete dobiti oči svojih pužića.

Dobar tek!

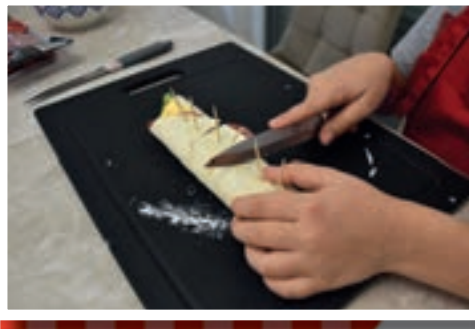

Josipove brze pužiće za vas je pripremio **Josip Bašić**. Josip pohađa drugi razred Osnovne škole *Matko Vuković* u Subotici. U slobodno vrijeme trenira košarku, voli se klizati, voziti bicikl i spremati dvorište i ulicu.

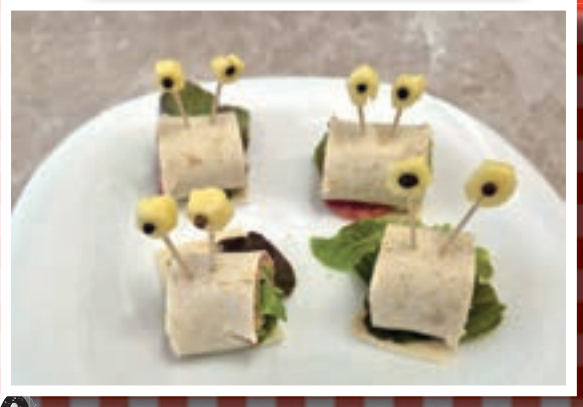

B. I.

Spas u zadnji čas - odgovara mudri i tajanstveni Agent X

Pitanje:

Sviđa mi se jedna Lana, ali svaki put kad prođe pokraj mene na hodniku, ja se potpuno zbunim. Povučem je za rukav ili joj kažem da ima smiješne tenisice! Poslije mi bude krivo, a ona misli da sam najveći gnjavator u školi. Zašto moj mozak radi protiv mene kad je ona u blizini?

Zbunjeni Vitez

Odgovor:

Ne brini, tvoj mozak ne radi protiv tebe, nego u njemu trenutno vlada mala gužva. Kad ugledaš Lanu, u tvojoj glavi nastane pravi vatromet, pa se »žice« za pristojno ponašanje malo zapetljaju sa »žicama« za nestašluke. Zato umjesto lijepih riječi izlete gluposti.

Sutra, kad je vidiš, kaži jedno obično »bok« ili joj posudi svoju najdražu gumicu ako joj zatreba. Vitezovi ne gnjave princeze, oni im pomažu.

Pitanje:

Od prošlog tjedna moram nositi naočale. Od tada imam osjećaj da me svi u razredu gledaju kao nekog čudnog profesora iz crtića. Najradije bih ih sakrio u torbu čim uđem u školu, ali onda ništa ne vidim s ploče. Kako da postanem nevidljiv dok ih nosim?

Sova

Odgovor:

Pravi superjunaci nikada ne skidaju svoju opremu! Jesi li ikada razmišljao o tome da Harry Potter bez svojih naočala ne bi vidio ni vlastiti čarobni štapić? Naočale nisu znak da si čudan, one su tvoja nova superoprema za kristalno jasan vid! Ne pokušavaj biti nevidljiv – nosi svoje naočale kao krunu.

Pitanje:

U školi smo učili koliko je važno razvrstavati otpad i čuvati prirodu. Međutim, moj tata kod kuće uvijek baci plastičnu bocu od soka u običnu kantu za smeće. Kako da ga uvjerim da griješi, a da ne dobijem kaznu zbog pametovanja?

Ekošpijun

Odgovor:

Budući da se odrasli ne vole osjećati kao da im djeca drže predavanja, morat ćeš upotrijebiti lukavu špijunsku taktiku. Pronađi jednu veću kartonsku kutiju ili platnenu vrećicu, ukrasi je znakom za recikliranje i postavi je pokraj obične kante. Na nju zalijepi poruku: »Tajna baza za plastične boce – ulaz samo za spasitelje Planeta!« Uskoro će se i tvoj tata pridružiti tajnom timu.

Piši nam i Ti!

Imaš li i ti neku tajnu ili problem? Šapni ga tajnom agentu X! Tvoja tajna je sigurna! Pošalji je na *hrcko@hrvatskarijec.rs* ili u pismu (Preradovićeva 11, Subotica). Ne moraš se potpisati pravim imenom. Smisli neko zabavno tajno ime.

SCROOGE: BOŽIĆNA PRIČA

Vraća se jedan od spektakularnih likova u novoj ekranizaciji bezvremenog klasika **Charlesa Dickensa**. Smještena u čarobni, ali tajanstveni božićni London, ova napeta nadnaravna priča vodi jednog čovjeka na putovanje kroz prošlost, sadašnjost i budućnost, gdje će dobiti posljednju priliku za iskupljenje. Spoj božićne čarolije, napetosti i snažnih emocija čini ovaj film nezaboravnim blagdanskim filmskim doživljajem za cijelu obitelj.

ČAROBNJAK IZ OZA

Mlada Dorothy je kao djevojčica ostala bez roditelja, a živi s tetkom Em i stricem Henryjem na njihovoj farmi u Kansasu. Dok joj društvo u igri pravi psić Toto, kojeg je njihova svadljiva susjeda, gospođa Gulch, udarila grabljama, na što ju je pas ugrizao te je ona kod šerifa pokušala ishoditi eutanaziju životinje, Dorothy maša o odlasku »iznad duge«. Uskoro se imanju približava tornado koji tijekom naleta orkanskog vjetra cijelu farmu diže sa zemlje i nosi visoko, daleko iznad oblaka u čarobnu ali i opasnu zemlju Oz. Kad se ondje zatekne s Totom, Dorothy će doznati da je farma pri ateriranju u Oz ubila Zlu vješticu. A da bi se vratila u Kansas, Dorothy mora zatražiti pomoć od Čarobnjaka iz Oza koji živi u Smaragdnom gradu, u koji se stiže putem od žutih cigli. Na tom će putu Dorothy upoznati nove prijatelje Strašila koji želi imati mozak, Limenka koji žudi za srcem i Strašljivog Lava koji želi biti hrabar.

U osam smjerova pronađi i precrtaj sljedeće riječi: ZVIJEZDA, ĐAK, CVJEĆARNA, PEJSAŽ, ŠPORT, DJEVOJČICA, LAV, GNIJEZDO, ČAŠA, PIDŽAMA, MLIJEKO, UČITELJICA, LIPA, KORNJAČA.

Preostala slova dat će konačno rješenje. Upiši ga u kvadratiće ispod osmosmjerke.

A	C	I	LJ	E	T	I	Č	U	D
L	A	N	K	A	T	O	K	J	R
Z	A	N	O	O	K	R	E	A	O
D	V	V	R	E	R	V	O	D	Đ
A	N	I	J	A	O	NJ	Z	P	Ž
I	M	I	J	J	Ć	E	A	A	Š
A	L	A	Č	E	J	E	S	Č	Č
M	P	I	DŽ	I	Z	J	J	A	A
P	C	I	N	I	E	D	Š	V	L
A	E	G	L	P	P	A	A	S	C

Riješi labirint.

Riješi križaljku prema ponuđenim slikama i u označenim poljima dobit ćeš rješenje.

6.

2.

7.

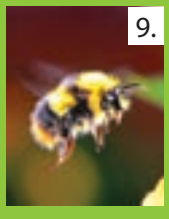
9.

8.

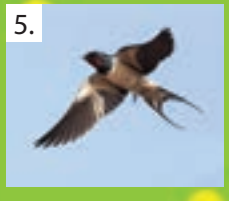
5.

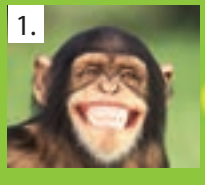
1.

3.

4.

Igra asocijacije

12. MJESEC	ČETIRI	SVETA MISA	ČIZMICA
KALENDAR	LJUBIČASTA	RANO JUTRO	PROZOR
31 DAN	ROZA	SRCA GORE	ZLATNICI
DAROVI	PLAMEN	VISOM LETEĆ	BISKUP

M. P.

Rješenje: A – proljeće, B – adventski vijenac, C – zornice i D – sveti Nikola. Konačno rješenje adventa – dolaske

Što smo to upecali?

Broj 127
Tekst: Slađana Husak
Crtao: Petar Tikvicki

